Til helse- og omsorgsminister Jan Christian Vestre 7. oktober 2026

Møte om aktivitet og livskvalitet i eldreomsorgen

Kjære Jan Christian Vestre,

«Neste år må vi kutte enda mer.» Det er en beskjed vi stadig får fra kommunale helseledere. Samtidig kontakter pårørende oss nesten daglig fordi mor sitter alene, far ikke kommer seg ut, eller de selv er i ferd med å bli utslitt. Vi hører begge sider av den samme krisen. Etter mange år tett på eldreomsorgen opplever vi at avstanden mellom det som loves, og den hjelpen familiene faktisk får, har stadig større konsekvenser for dem som trenger hjelp.

Jeg ber om 30 minutter med deg for å formidle disse erfaringene og vise hvor mye mer aktivitet som allerede kan leveres med teknologi, bedre organisering og flere mennesker rundt tjenestene. Etter at høringsfristen for «Den nye velferdskommunen» gikk ut, ønsker vi også å drøfte hva som må til for at fungerende løsninger kan leveres til langt flere.

Gjennom Pårørendesannheten, VilMers opprop om omsorgsbyrden mange pårørende opplever, har vi mottatt over hundre beretninger. De handler om kjærlighet og vilje til å stille opp, men også om mennesker som er redde for å bryte sammen. Flere forteller hvordan omsorgsansvaret går ut over egen helse. En sykehjemsplass gir ikke nødvendigvis familien ro hvis den eldre fortsatt mangler noen å snakke med eller noe å fylle dagen med. Helseledere forteller på sin side at de ikke har rom til å prioritere livskvalitet, og ansatte fortviler over alt de ikke rekker. Vi kjenner denne hverdagen for godt til å la historiene bli liggende hos oss. Derfor løfter vi dem nå videre til deg.

Det som gjør oss særlig utålmodige, er at mulighetene for å hjelpe er blitt bedre samtidig som vi møter stadig større fortvilelse. VilMer leverer aktivitet som tjeneste til blant annet sykehjem, dagtilbud og omsorgsboliger. Vi tar ansvar for å planlegge, organisere, gjennomføre og følge opp et avtalt aktivitetstilbud. Teknologien gjør det mulig å samordne arbeidet og bruke innhold og erfaringer på tvers av mange brukersteder. Lokalt bidrar aktivitetsverter, hverdagsvenner, frivillige og ansatte.

Et eksempel fra vårt arbeid er rundt 30 000 kroner i måneden ved et sykehjem med 50 beboere. Det tilsvarer cirka 20 kroner per beboer per dag. For omtrent prisen av en kaffekopp kan alle beboerne få et langt rikere og mer forutsigbart tilbud av fysiske og digitale aktiviteter, i fellesskap, i mindre grupper og med innhold tilpasset den enkeltes interesser og funksjon. Vi vil gjerne dele erfaringene bak eksemplet, hvilke forutsetninger det bygger på, og hva som hindrer at slike tilbud når flere.

Vår vurdering er at kommuner som allerede bruker egne ressurser på aktivitetsarbeid, i de fleste tilfeller kan få vesentlig mer aktivitet til lavere samlet aktivitetskostnad. Det forutsetter at oppgavene faktisk organiseres annerledes. Da kan knapp helsekompetanse frigjøres til oppgavene som krever den, samtidig som eldre får mer innhold i dagen.

Riksrevisjonen konstaterte i juni at nesten alle kommuner har tatt i bruk velferdsteknologi, men i liten grad hentet ut gevinster. Det samsvarer med en hindring vi møter: Kommunen trenger kapasitet, vilje og evne til å endre arbeidsmåten nettopp når alle kreftene går med til dagens drift. Et aktivitetstilbud blir lett utsatt eller kuttet, mens ansvaret som blir igjen hos familiene, ikke synes i det samme budsjettet.

Utvalget bak «Den nye velferdskommunen» foreslår et skaleringsfond på én milliard kroner årlig i ti år. Regjeringen bør som et minimum gjennomføre forslaget i full størrelse, slik at fungerende løsninger kan leveres til langt flere. Støtten må knyttes til konkrete leveranser og dokumenterte resultater, med åpenhet om kostnadene. I eldreomsorgen må det bety mer innhold i dagene og mer tid til omsorg. Vi vil gjerne drøfte hvordan fondet og utvalgets forslag om å utrede en felles kommunal innkjøps- og støttetjeneste kan bidra til dette.

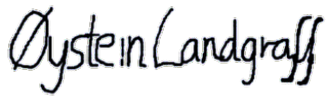
I møtet ønsker vi særlig å drøfte:

1. Hva helseledere og pårørende forteller oss om utviklingen i eldreomsorgen, og hva som skjer når aktivitet og sosial kontakt blir en salderingspost.
2. Hvor mye mer aktivitet som kan leveres for beskjedne beløp, og hvordan tydelig ansvar for gjennomføring kan gi både bedre dager og bedre bruk av personell.
3. Hvordan skaleringsfondet og oppfølgingen av «Den nye velferdskommunen» kan gjøre innkjøp og varig bruk av fungerende løsninger enklere, med krav til dokumenterte resultater og åpenhet om kostnadene.

Pårørendesannheten følger som vedlegg, med en innledning og hundre pårørendehistorier. Vi ber om at erfaringene deres tas med i departementets videre arbeid. De viser hva som står på spill når pårørende blir den uttalte reserven i tjenestene.

Jeg håper du vil møte oss. Vi kommer gjerne til departementet, eller viser deg arbeidet ved et brukersted dersom det passer bedre. Dersom du ikke har anledning, ber vi om et møte med en statssekretær og relevant fagavdeling, slik at erfaringene kan følges opp konkret.

Med vennlig hilsen

Øystein Landgraff
Gründer og daglig leder i VilMer
oystein@vilmer.no · 916 74 021 · vilmer.no

Vedlegg: Pårørendesannheten med innledning og hundre pårørendehistorier